

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ

BEL_YZ_K0359 NUMARADA KAYITLI CÖNK (1b -20b)

(İNCELEME-METİN)

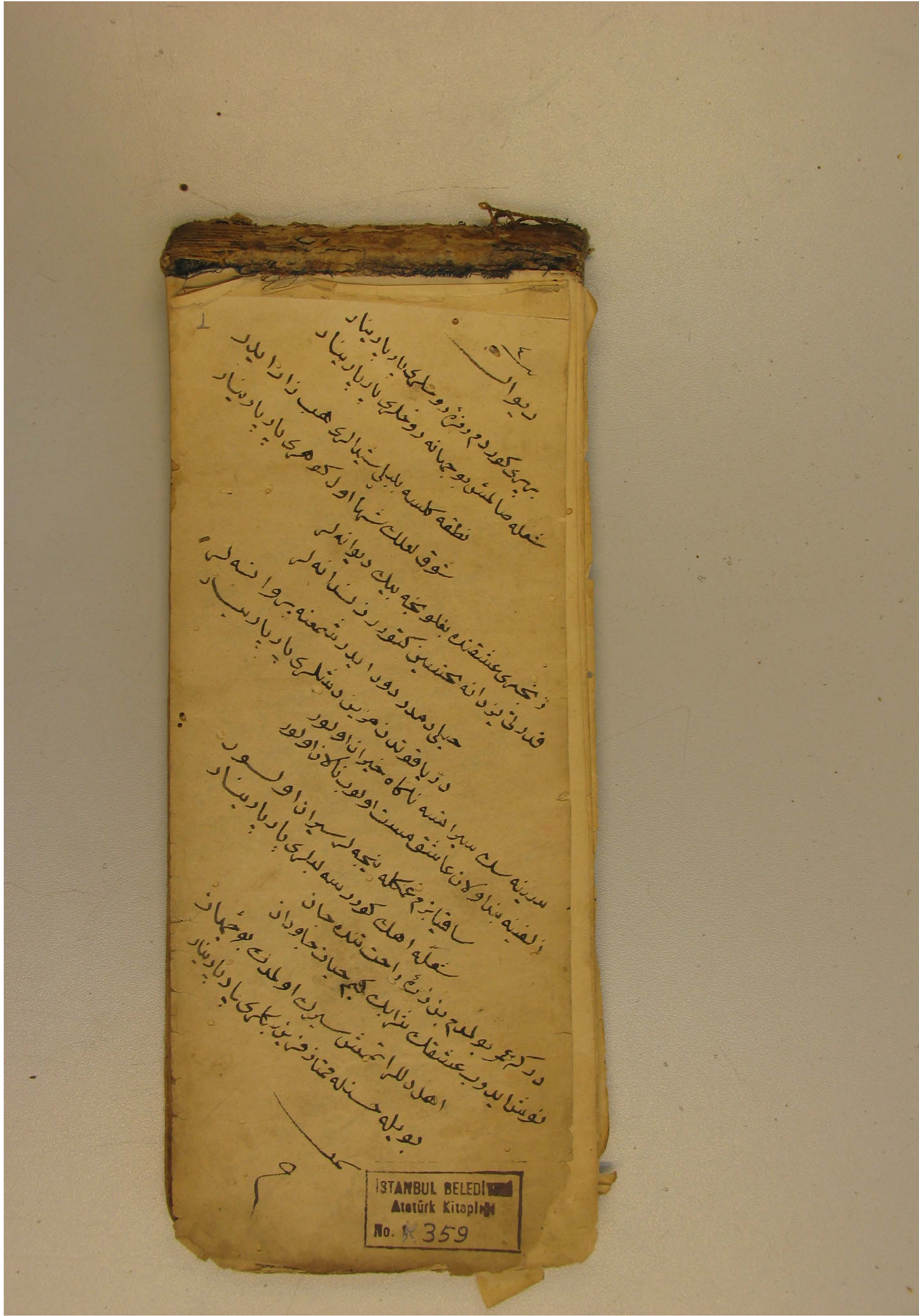
MUHAMMET ÇAĞLAR - 19027025

Doç. Dr. MERİÇ HARMANCI

ÖZET

Bu çalışma "K0359" demirbaş numarası ile İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı'na kayıtlı olan cönkün içerisinde yer alan ilk yirmi beş varakın transkripsiyonu, tahlili ve değerlendirmesinden oluşmaktadır. İncelemenin "Giriş" kısmında çalışmanın amacı, yönetimi, sınırları belirtilir ve çalışmanın çerçevesi çizilir. Cönkler hakkında bilgi verilip öneminden bahsedilmiştir. İkinci bölümde, transkripsiyon yapılan metinlerin tahlili bulunmaktadır. Tahlil, "Deyimler", "Din-Tasavvuf", "Cemiyet", "İnsan" ve "Tabiat" olmak üzere beş ana başlık altında gerçekleştirilmiştir."

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI BEL_YZ_K0359 NUMARADA KAYITLI CÖNK (1b -20b) (İNCELEME-METİN)

İÇERİK

Amaç: Türk edebiyatının zengin iki ana kaynağı bulunmaktadır. Bunlar yazılı ve sözlü kaynaklardır. Dilden dile dolaşan sözlü kaynaklar, bir sonraki nesile aktarım için büyük önem taşır. Edebiyatımızın yazılı kaynakları ise mesneviler, hikayeler, menakibnâmeler, tezkireler gibi manzum ve mensur eserler bulunmaktadır. Buna ek olarak Cönk ve mecmu'alar da yazılı kaynaklarımız arasındadır. Bu çalışmada da bir cönkün ilk 25 varaklık kısmını tasnif edeceğiz. Cönkler hem sözlü hem de yazılı kaynaklardan sayılabilir çünkü şiir defterleri olan cönklerde, derleyici olan kişi dilden dile dolaşan bir şiiri kendi bildiği hali ile yazı aktarabilir. Dolayısıyla cönk ve mecmu'alar hem yazılı hem sözlü kaynaklarımız arasında yer alır. Cönkler yazıldığı döneme ışık tutmakla birlikte derleyicinin de eğitim seviyesini gözler önüne sermektedir.

Kapsam: Edebiyat tarihimiz boyunca birçok cönk üzerine çalışmalar yapılmıştır. Bizim inceleyeceğimiz cönkün ilk 25 varakını inceleyeceğimizden cönkün tamamında ne ile karşılaşacağımızı bilmemekteyiz. Yapacağımız tahlil, "Deyimler", "Din-Tasavvuf", "Cemiyet", "İnsan" ve "Tabiat" olmak üzere beş ana başlık altında olacaktır. Aşıklar ve şairler yüzyıllara göre ayrılmış, tablo şeklinde verilmiştir.

Yöntem: Cönkün toplam varak sayısı 85'i bulmaktadır ancak bu çalışmada sadece ilk 25 varak incelenmektedir. Cönk içerisinde yer alan bu şairler 16.yüzyıl ile 17.yüzyıl arasında yaşamışlardır. Aşık Ömer, Gevherî, Sadıkî, Muhibbî, Sururî, Rasihî, Recai, Derunî, Hakkî'nin yer aldığı incelemede hayatları hakkında bilgiler verilmiş şiirlerdeki unsurlar tahlil edilmiştir. (Bkz. Ek1)

Sonuç: Cönk Osmanlı Türkçesi ile yazılmıştır. Cönkte yer alan metin Osmanlı Türkçesinin nesih yazı tarzında yazılmıştır. Cönk ciltsizdir baş ve son kapağı bulunmamaktadır. İncelediğimiz bölümde yirtık ya da eksik bölüm bulunmamaktadır.

Cönk içerisinde yer alan şairler 16.yüzyıl ile 17.yüzyıl arasında yaşamışlardır. Aşık Ömer, Gevherî, Sadıkî, Muhibbî, Sururî, Rasihî, Recai, Derunî, Hakkî'nin yer aldığı incelemede hayatları hakkında bilgiler verilmiş şiirlerdeki unsurlar tahlil edilmiştir.

Değerlendirme: İncelediğimiz cönkün ilk 25 varaklık bölümünde en çok şiire sahip iki şair ile karşılaşmaktayız. Bunlardan ilk 21 adet şiire sahip olan Aşık Ömer, diğeri ise 17 adet şiirle Gevherî'dir. Dolayısıyla ilk 25 varaklık bölümde en çok şiiri olan şahsiyet Aşık Ömer'dir. Sonuç olarak, cönkler Türk edebiyatı ve kültürü için büyük bir değere sahip olan eserlerdir. İçerdikleri şiirler, dilin evrimini, edebi gelişmeleri ve toplumsal yapının izlerini taşır. Cönkler, geçmişin derinliklerine ışık tutarak bugünün anlamlandırılmasına ve geleceğe aktarılmasına katkı sağlar.

KAYNAKÇA

- (1) DUYMAZ, A. (2016). Sözü'nün Yazılılaşması Yazının Sözleşmesi: Cönkler. Milli Folklor Dergisi s. 14-27.
- (2) ELÇİN, Ş. (1986). Halk Edebiyatına Giriş. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- (3) GÖKYAY, O. (1984). Cönkler Üzerine. Folklor ve Etnografya Araştırmaları Anadolu Sanat Yayınları s. 117.